

Program volontiranja u Forumu za slobodu odgoja

Sadržaj

Uvod.....	2
Volonterski program	2
Obrazovni koncepti	3
Sadržaji učenja.....	3
Struktura i sadržaj volonterskog programa	4
Izbor volontera	4
Uvođenje volontera u rad	5
Edukacija	5
Mentorski proces.....	6
Priznavanje rada volontera i dodatne prilike	8
Završetak volontiranja	8
Obrazovni ishodi programa	9

Na temelju članka 4.(1) Pravila rada s volonterima, direktor razvoja i programa, nakon prethodnog pozitivnog mišljenja Izvršnog odbora, donosi

Program volontiranja u Forumu za slobodu odgoja

UVOD

Od svog početka, Forum za slobodu odgoja promiče i zagovara volonterstvo u svome djelovanju. Kroz svoje obrazovne programe Forum je uvijek stavljao naglasak na odgoj za volontiranje smatrajući da je nužno, kako i nalaže Zakon o volonterstvu, ulogu i značaj volontiranja „prenijeti djeci i mladima kroz školovanje u odgojno-obrazovnim ustanovama“ (čl. 2.) što Forum nastoji i primijeniti kroz razne projekte koje provodi sa školama.

Isto tako, kroz svoj organizacijski rad, Forum podržava volontiranje kao aktivnost koja „dovodi do poboljšanja kvalitete života, do aktivnog uključivanja osoba u društvena zbivanja te do razvoja humanijeg i ravnopravnijeg demokratskog društva“ (Zakon o volonterstvu, čl. 2, NN 58/2007).

Forum vidi volonterstvo:

- kao prilog jačanju civilnog društva u Hrvatskoj,
- kao oblik širenja vrednota demokratskog društva,
- kao oblik učenja i uključivanja osoba, posebno mladih, u aktivan život svoje društvene zajednice,
- kao oblik stjecanja korisnog i traženog radnog iskustva,
- kao oblik stvaranja novih poznanstava i širenje osobne društvene mreže.

U radu s volonterima, Forum i suradnici Foruma vode se odredbama Zakona o volonterstvu, Europskom poveljom o volonterstvu i dobrom praksom drugih organizacija civilnog društva. Dokument Volonterski program FSO-a, u nastavku, definira volonterski program, ciljeve, strukturu i sadržaj rada s volonterima, a prati odredbe Volonterskog pravilnika.

VOLONTERSKI PROGRAM

Forum provodi volonterski program od 2008. kao doprinos razvoju civilnog društva, poboljšanju kvalitete života, aktivnom uključivanju građana u društvena zbivanja te kao doprinos razvoju humanijeg i ravnopravnijeg demokratskog društva.

Cilj programa je otvoriti mogućnost mladima, studentima i mladim stručnjacima da kroz rad organizacije doprinesu kvaliteti obrazovanja, te razviju svoje **ključnih kompetencija s naglaskom na društvenim i građanskim kompetencijama**. S obzirom na to da je strateški cilj FSO-a kvalitetni obrazovni sustav u Hrvatskoj, i sam volonterski program je kreiran s ciljem da osigura razvoj različitih kompetencija kod mladih osoba. Uz individualnu podršku mentora, volonterima se omogućava osobni rast i razvoj te razvoj različitih kompetencija koje će im pomoći u zapošljavanju te ispunjavanju svojih potencijala. Na taj način im se pruža poveznica između obrazovanja, budućeg zapošljavanja i aktivnog djelovanja u lokalnoj zajednici.

Kroz volonterski program i u radu s volonterima primjenjuju se različiti obrazovni koncepti (pristupi, metode i vrijednosti) kao i određeni sadržaji učenja koji su na različite načine temelji i Forumovih obrazovnih programa.

OBRAZOVNI KONCEPTI

Individualni pristup

Svaka osoba ima svoj proces razvoja različitih kompetencija te je od izuzetne važnosti individualizirani pristup prema svakom volonteru. Volonter na početku volontiranja razvija svoj osobni plan učenja i započinje rad sa svojim osobnim mentorom. Zajedno planiraju poslove i prate napredak u razvijanju kompetencija volontera kroz povremene supervizijske sastanke.

Iskustveno učenje

Suvremeni koncepti obrazovanja se zalažu za učenje kroz direktno iskustvo u provedbi aktivnosti, što je različito od tradicionalnog učenja kroz usvajanje informacija. Volonter dobiva praktične zadatke za obaviti te se to iskustvo koristi u cilju razvoja različitih kompetencija. Važan segment je refleksija na učinjeno te je supervizijski proces u volonterskom programu kontinuiran kako bi se postigao najoptimalniji nivo učenja.

Ravnoteža teorije i prakse

Kroz rad na različitim projektima FSO-a volonteru se omogućava da stječe nova znanja o različitim temama u obrazovanju kroz proučavanje raznih materijala, slušanja predavanja i sudjelovanje na konferencijama, kao i praktična provedba administrativnih zadataka u uredu te direktni rad u školama i na seminarima, s nastavnicima i učenicima.

Osobni i socijalni razvoj

Rad Forumu temeljen je na humanističkim vrijednostima poput poštivanja sebe i drugih, uvažavanju različitosti te ispunjavanju osobnih potencijala. Ove vrijednosti su podloga u Forumovom radu sa suradnicima, korisnicima, volonterima kao i u svakodnevnom radu u uredu i međusobnoj komunikaciji. Jedna od najvažnijih vrijednosti Forumu je svakako uvjerenje da svaka osoba ima svoje potencijale koji može razviti što je i temeljna vrijednost volonterskog programa.

Razumijevanje i korištenje kritičkog mišljenja

Suvremeno demokratsko društvo pretpostavlja aktivne građane koji promišljaju, preispituju, vrednuju i donose odluke pa u tom smislu samo građani s razvijenim vještinama kritičkog mišljenja mogu odgovarati zahtjevima suvremenog demokratskog svijeta. Forum promovira razvoj kritičkog mišljenja kroz provedbu svih svojih edukativnih programa i u svim drugim aktivnostima.

SADRŽAJI UČENJA

Metodika poučavanja

Upoznajući se s Forumovim programom Čitanje i pisanje za kritičko mišljenje, volonter stječe znanja i kompetencije u području poučavanja, odnosno osmišljavanja i vođenja znanstveno utemeljene, moderne nastave temeljene na ishodima učenja. Ovakav je tip nastave visoko interaktivan i orijentiran na učenika, a uključuje različite modele suradničkog učenja, razvoja kritičkog mišljenja i sl.

Ljudska prava i demokratska kultura

Forum kroz svoje različite programe i projekte promovira važnost poštivanja ljudskih prava te razne segmente izgradnje demokratske kulture. Tijekom volontiranja, volonter će se kroz svakodnevnu komunikaciju u timu i kroz sudjelovanje u različitim projektima stjecati kompetencije za promociju važnosti odgoja i obrazovanja za aktivno građanstvo, upoznati se načinima podučavanja o tome kako prepoznati, kritički sagledati i koristiti informacije, razvijati i dati osobni doprinos za izgradnju demokratske kulture i uloge građanina.

Razumijevanje i transformacija sukoba

Svjesnost o prirodi sukoba, važnosti prepoznavanja i zastupanja vlastitih potreba i uvažavanje potreba drugih, kako u interpersonalnim odnosima tako i na društvenom nivou, omogućava osobni i društveni rast i razvoj. Ovaj koncept se primjenjuje kroz različite edukativne programe, posebice kroz program Medijacija, odnosno u radu s pojedincima i organizacijama. Volonter ima mogućnost sudjelovanja u osnovnom programu medijacije kao i u projektima koji se bave transformacijom sukoba te prevencijom nasilja u školama.

Razvoj istraživačkih vještina

U sklopu većine projekata se provode različita istraživanja, akcijska i znanstvena, kako bi projektni sadržaj odgovarao na ustanovljene potrebe djece i mladih te nastavnika i škola. Kroz projektne aktivnosti se puno toga može unaprijediti na osobnom i organizacijskom nivou, kroz rad s pojedincima i odgojno-obrazovnim ustanovama te je od izuzetne važnosti ispitivanje potreba kako bi intervencije odgovarale na konkretne potrebe. Volonteri sudjelovanjem u projektu razvijaju kompetencije za istraživanjem primjera dobrih praksi kao i sudjelovanje i provedbi različitih istraživanja na terenu i s korisnicima.

Osnove poslovne komunikacije i organizacije

Tijekom volontiranja, volonteri će sudjelovati u različitim aspektima Forumovih programa i projekata. Velikom dijelom će to značiti i komunikaciju s Forumovim partnerima, suradnicima i korisnicima putem email, telefonske i komunikacije uživo. Ovo iskustvo, omogućit će volonterima upoznavanje s osnovama poslovne komunikacije kao i organiziranje ljudskih i materijalnih resursa u provedbi različitih projektnih aktivnosti.

STRUKTURA I SADRŽAJ VOLONTERSKOG PROGRAMA

Volonterski program ima pet elemenata u skladu s dobrim praksama volonterskog upravljanja:

1. izbor
2. edukacija
3. mentorski proces
4. priznavanje rada volontera i dodatne prilike
5. proces završavanja volontiranja

Izbor volontera

Volonteri Foruma su uobičajeno studenti i mladi nezaposleni koji studiraju i/ili imaju završen fakultet društveno-humanističkog usmjerenja te se biraju **na početku školske godine** temeljem natječaja. Iznimno, mogu se angažirati dodatni volonteri bez natječaja ukoliko to zahtjeva dinamika rada i aktivnosti

organizatora volontiranja. Isto tako, ako se procijeni da bi volonterski angažman „starih“ volontera u sljedećoj školskoj godini bio obostrano koristan, natječaj s novom školskom godinom se neće provoditi. Odluku o ovome donosi Direktor razvoja programa.

Selekcija volontera se provodi u skladu sa misijom i vizijom Foruma, kao i vještinama i profilu volontera kad priroda volontiranja to zahtijeva. Broj otvorenih pozicija, uvjete natječaja, kao i sam tekst natječaja donosi Izvršni odbor na prijedlog direktora razvoja i programa.

Obvezan dio postupka izbora volontera je **razgovor s kandidatima** koji provode osobe koje je odredio direktor razvoja i programa. Kroz razgovore, voditelji informativno predstavljaju teme i programe koje Forum provodi te nastoje upoznati kandidate, njihove stručne i profesionalne interese kao i dosadašnje radno i volontersko iskustvo. Odluku o izboru volontera donosi direktor razvoja i programa nakon konzultacija s voditeljima programa i osobama koje su razgovarale s kandidatima. Nakon izbora volontera, svi prijavljeni volonteri dobivaju **povratnu informaciju** o rezultatima selekcije.

Nakon selekcije, s volonterima se potpisuje **Volonterski ugovor**.

Uvođenje volontera u rad

Volonteri prolaze orijentacijski proces na početku svog volontiranja. Najvažniji dio ovog procesa je **grupni orijentacijski sastanak** na kojem volonteri dobivaju konkretne informacije o FSO-u te o aktivnostima i timu. Isto tako, volonteri dobivaju orijentacijski paket koji sadržava osnovne informacije o FSO-u i volonterskom programu.

Orijentacijski paket kojeg dobiva novi volonter:

- Upitnik za iskazom interesa za rad na određenim temama i projektima
- Letak FSO-a
- Ostali dostupni promotivni materija FSO-a
- Katalog programa stručnih usavršavanja
- Primjerak Pravilnika o radu s volonterima
- Odabir publikacija po svom izboru iz Knjižnice Forumovih izdanja.

Kroz grupni sastanak, prolaze se sljedeće teme:

- Forum - povijest i razvoj
- Programi Foruma
- Tim Foruma
- Trenutni projekti koji se provode
- Predstavljanje volontera
- Predstavljanje mentora volontera
- Predstavljanje parova MENTOR - VOLONTER
- Iskaz interesa volontera za određene teme Foruma i predstavljene projekte (volonteri ispunjavaju i mentori uzimaju u obzir prilikom rada volontera)

Edukacija

Obrazovanje volontera je kontinuiran proces tijekom volontiranja, ali volonter sudjeluje i u Forumovim obrazovnim programima. Tijekom volontiranja sudjeluje u jednoj obveznoj edukaciji – **Pripremna edukacija za volontere** (1 dan) i imaju mogućnost sudjelovanja u osam izbornih edukacija koje su inače redovni programi stručnog usavršavanja za mlade, nastavnike, stručne suradnike i ostale stručnjake u radu s djecom i mladima.

Obvezna edukacija

Pripremna edukacija za volontere traje jedan dan i obuhvaća teme:

- Volonterski program FSO-a - predstavljanje
- Upoznavanje sa zakonskim odredbama o volonterstvu
- Prava i obveze volontera (odgovornost, proaktivnost, sl.) i Foruma
- Rad na očekivanjima - razvoj plana učenja (kompetencije koje želimo razviti)
- Osobni rast i razvoj (teme samopouzdanja i motivacije)
- Mentorski odnosi – osnove („Moj idealni mentor“)
- Osnove komunikacije u uredu (interna „nepisana pravila“)

Izborne edukacije

S obzirom na to da Forum provodi niz raznih stručnih usavršavanja za nastavnike, stručne suradnike i mlade, volonteri će imati mogućnost besplatnog sudjelovanja na svim edukacijama te će sukladno mogućnostima moći ostvariti svoj individualni plan edukacije imajući u vidu smjer u kojem želi razvijati svoje kompetencije.

1. Osnovni seminar medijacije; Napredni program medijacije; Školska medijacija
2. Građanski odgoj i obrazovanje; Pravo u svakodnevi
3. Čitanje i pisanje za kritičko mišljenje
4. Odnosi s javnošću u obrazovanju
5. Projektno upravljanje
6. Kutija promjena
7. Zajedno
8. Škole podrške; Škole zajedništva
9. Oboji svijet

Više o svim edukacijama na www.fso.hr

Mentorski proces

Svim volonterima s kojima je sklopljen ugovor o volontiranju **određuje se mentor** među djelatnicima FSO-a. Nakon selekcije volontera, osobe koje su radile intervju s volonterima već daju preporuke o tome kojem volonteru dodijeliti kojeg mentora, **sukladno interesima volontera** za područje rada kojim se želi baviti u Forumu kao i **sukladno procjeni koordinatora volontera** o potencijalno skladnim parovima mentor-volonter. Prije orijentacijskog sastanka se na sastanku mentora i koordinatora volontera definira individualno spajanje mentora i volontera imajući u vidu informacije koje su poznate o volonterima te na osnovu preporuke osoba koje su vodile intervjue s volonterima. Mentori su ti koji biraju volontere, a svojim volonterima se predstavljaju na orijentacijskom sastanku.

Mentor je dužan pratiti rad volontera, te volonteru pomoći u prilagodbi radu i provedbi pojedinih aktivnosti.

Mentorski program za volontere je razvijen iz više razloga. Kao prvo, razvoj kompetencija volontera je vezan za strateške ciljeve FSO-a te omogućava obostranu dobit, za volontera i za sami Forum. Mentorski odnos omogućava individualni pristup te kontinuirano praćenje razvoja kompetencija volontera od strane mentora stručnjaka. Isto tako, mentorski program omogućava intenzivnije uključivanje djelatnika FSO-a u razvoj volonterskog programa i radu s volonterima te zahvaljujući mentorskom programu, bliskoj suradnji između volontera i djelatnika, u Forumu se kreira atmosfera učenja, prihvaćanja različitosti, pozitivne i kreativna atmosfere s razmjenom mišljenja, novih ideja i projekata.

Uloga mentora i mentorski proces

Priprema za mentorske odnose, mentora i mentoriranih volontera, se odvija na početku volontiranja. Svaki volonter na pripremnoj edukaciji **razvija svoj plan učenja** te iskazuje interes za konkretne teme kojima se FSO bavi te na osnovu toga biva spojen s osobnim mentorom, stručnjakom koji se bavi srodnim temama, i koji prati i podržava rad volontera cijelo vrijeme volontiranja.

Forum prije izbora volontera ispituje **interese djelatnika za mentoriranje** nove generacije volontera te zajedno prolaze kroz kratku internu edukaciju za mentore volontera. Sadržaj edukacije je osmišljen uzimajući u obzir prethodno iskustvo mentora te mogućnosti nadogradnje s novim znanjima i prijedlozima kvalitetnijeg rada s volonterima. Na edukaciji su pokrivene osnovne teme: mentorski odnosi, uloga i odgovornost mentora, uloga i odgovornost volontera, motivacija mentora, motivacija volontera, komunikacija s mentorom).

Nakon provedene rasprave s voditeljima programa i svim drugim zainteresiranim djelatnicima, **raspored volontera i mentore određuje direktor razvoja i programa**.

Mentor i volonter na početku volontiranja se dogovaraju oko **rasporeda volontiranja, termini i satnica, te oko sadržaja** volontiranja. Mentor polako uvodi volontera u projekte i teme kojim se bavi. Ako je adekvatno, volonteru daje različiti materijal za čitanje u vezi teme i projekata u koje se uključuje, npr. članke, projektnu dokumentaciju, promotivni materijal, publikacije, sl. S njim razgovora o pročitanom i brine se da sve zadatke koje volonter obavlja (i ako su administrativni) budu objašnjeni i predstavljeni u široj slici projekta.

Tijekom volontiranja volonter vodi dnevnik o volontiranju te je mentor u komunikaciji s volonterom na tjednoj bazi u cilju dogovora oko budućih i odrađenih zadatak. Poslovi su uravnoteženi što se tiče administrativnih poslova i direktnog rada na projektima (školama, korisnicima). Tijekom volontiranja, mentor vodi računa o tome da zadaci volontera budu raznovrsni i da što više omogućavaju razvoj kompetencija. Zadaci koji se daju volonterima s protokom vremena su zahtjevniji i omogućavaju napredovanje znanja i vještina.

Po mogućnosti mentor i volonter se nalaze jednom mjesečno na **supervizijskom sastanku** i razgovaraju o prethodnom radu, zadacima koje je volonter obavio, dilemama i pitanjima, uspjesima i izazovima. Supervizijski proces omogućava prostor i za volontera i za mentora da razgovaraju o iskustvu sudjelovanja u volonterskom programu i eventualnoj potrebnoj podršci i/ili interesima i željama. Na supervizijskom sastanku se radi i osvrt na volonterov osobni plan učenja kako bi se moga uskladiti s poslovima volontera.

Mentor u svom **polugodišnjem izvještaju** daje osvrt o planu učenja volontera, napretku nakon 6 mjeseci i planiranom radu i napretku volontera u sljedećih 6 mjeseci te piše i završni izvještaj o radu volontera.

Opis posla za mentora volontera:

- Upoznaje volontera s projektima i temama u kojima će volonter sudjelovati
- Razvija kvalitetan odnos s volonterom
- Podržava razvoj njegovih/njenih kompetencija
- Daje konkretne zadatke i usmjeravaj napredak volontera
- Ohrabruje i motivira volontera

- Redovno prati obavljene zadatke i daje povratnu informaciju na obavljene posao
- Poziva na sudjelovanje u seminarima, konferencija i kad je primjereno sastancima i aktivnostima s partnerima, suradnicima i korisnicima
- Komunicira s volonterom na tjednoj bazi u cilju kreiranja poslova za naredni period
- Organizira i provodi mjesečne supervizijske sastanke, prema potrebi i češće, u cilju praćenja rezultata rada, razmjene mišljenja, davanja svojevrstne povratne informacije kad je potrebno i praćenja osobnog plana učenja volontera

Po potrebi, mentori mogu zatražiti sastanak s koordinatorom volontiranja i razmjenjivati korisne informacije i spoznaje.

Priznavanje rada volontera i dodatne prilike

Volonter se tijekom volontiranja kontinuirano upoznaje s mogućnostima **korištenja uredskih resursa** (knjižnica, kompjuteri te ostala uredska oprema) te o mogućnostima **sudjelovanja na edukacijama**, konferencijama, okruglim stolovima, sastancima koji se bave temama na kojima volontiraju i sl. Volonter se uvažava kao **punopravni član tima**, konzultira ga/ju se o svim segmentima njegovog/njenog posla te volontera se ohrabruje da iskazuje svoje mišljenje o aktivnostima u kojima sudjeluje, posebno kada se donose odluke u vezi područja rada u sklopu kojeg volontiraju. Članovi tima Foruma koji pišu projekte, nacionalna i međunarodna, vode računa da u projektne aktivnosti i projektni proračun **planiraju rad i troškove volontera** (sudjelovanje u projektnim aktivnostima, trošak putovanja, smještaja, sl.). Isto tako, članovi tima koji dobivaju informacije i pozive o međunarodnim treninzima iste proslijeđuju na *mailing* listu volontera te se volonteri ohrabruju na prijavu.

Volonteru koji završi volonterski program (minimalno 120 volonterskih sati) uručuje se **zahvalnica za doprinos i rad tijekom volontiranja**. Isto tako, volonter ima pravo na **preporuku** Foruma nakon završetka volontiranja.

Iznimno, zahvalnica i/ili nagrade se mogu uručiti i volonteru koji je volontirao i manje od 120 sati ako se tijekom volontiranja istaknuo kao savjesna i odgovorna osoba, te koja je svojim radom uvelike doprinio ostvarivanju određenih programa, projekata ili aktivnosti.

Završetak volontiranja

Pred kraj volontiranja provodi se proces evaluacije i vrednovanja rada volontera, kao i evaluacija volonterskog programa.

Mentor s volonterom na **supervizijskom sastanku** provodi reflektivni proces o svim fazama volontiranja, uspjesima i izazovima, njihovom odnosu, naučenom, promjenama u stavovima, itd. Zajedno gledaju plan učenja i donose zaključak o ispunjenosti ciljeva. Isto tako, volonter uz podršku mentora ispunjava **Potvrdu o stečenim kompetencijama kroz volontiranje** (MROSP daje okvirni prijedlog sadržaja Potvrde o kompetencijama stečenim kroz volontiranje (članak 34.a Zakona o volonterstvu).

Mentor ispisiuje i završni **Izveštaj o radu volontera** u kojem daje svoj osvrt na osobni i profesionalni razvoj volontera koristeći se osobnim planom učenja volontera i ispunjenom potvrdom o stečenim kompetencijama kroz volontiranje. Izveštaj ostaje u evidenciji volontera.

Volonter također ispunjava **Upitnik o volonterskom programu u Forumu** u cilju unapređenja volonterskog programa za sljedeće generacije volontera.

OBRAZOVNI ISHODI PROGRAMA

Nakon volontiranja u sklopu Forumovog volonterskog programa, volonter će moći:

- objasniti važnost organizacija civilnog društva za razvoj demokratske kulture,
- prihvaća volonterstvo kao vrijednost,
- dati argumente o važnosti cjeloživotnog obrazovanja za stručni i osobni razvoj
- nabrojati prava i obveze volontera i organizatora volontiranja u skladu sa Zakonom o volonterstvu
- razlikovati suvremene metode podučavanja,
- objasniti važnost znanstveno utemeljene nastave koja je temeljena na ishodima učenja,
- opisati važnost i ulogu odgoja i obrazovanja za aktivno demokratsko građanstvo i razvoj demokratske kulture,
- kritički misliti u pitanjima koji se tiče obrazovanja,
- prepoznati i zastupati vlastite potrebe i uvažavati potreba drugih,
- opisati dinamiku sukoba i nabrojati moguće stilove rješavanja sukoba,
- definirati asertivnu komunikaciju i vještine potrebne za njenu primjenu,
- prikupljati, uspoređivati i analizirati primjere dobre prakse u obrazovanju,
- opisati korake u razvoju i planiranju projekata u obrazovanju,
- demonstrirati vještine potrebne za poslovnu komunikaciju
- organizirati različita obrazovna događanja (seminar, konferencija i sl.),
- razviti osobni plan učenja.

Mario Bajkuša
direktor razvoja i programa